U 60/2026 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (päästökauppadirektiivin ja markkinavakausvarantopäätöksen muuttaminen) sekä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (meriliikenteen MRV-asetuksen ja FuelEU Maritime -asetuksen muuttaminen)

Ympäristöministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua erikoisvaliokuntien kirjelmää U 60/2026 koskevista lausunnoista. Ympäristöministeriö nostaa esille seuraavat näkökulmat:

Viitaten erikoisvaliokuntien lausuntoihin ympäristöministeriö katsoo, että päästökauppajärjestelmän uudistamisessa keskeistä on yleisen päästökaupan kokonaiskunnianhimon säilyttäminen riittävän korkealla tasolla. Järjestelmän tulee edelleen kannustaa vähäpäästöisiin investointeihin ja pitää yleisen päästökaupan osuus EU:n vuoden 2040 nettopäästövähennystavoitteen saavuttamisesta merkittävänä suhteessa muihin sektoreihin. Ympäristöministeriö korostaa valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan ehdotuksen tuottamien päästövähennysten määrä riippuu useista tekijöistä. Päästöoikeuksien kokonaismäärään vaikuttaa keskeisesti vähennyskerroin, joka vähentää päästöoikeuksien kokonaismäärää vuosittain. Lisäksi kokonaismäärään vaikuttavat komission ehdottama kansainvälisten yksiköiden käyttö sekä markkinavakausvarantoa koskevat säännöt. Päästökauppajärjestelmän investointeja ohjaavaan hintasignaaliin vaikuttaa lisäksi muun muassa ilmaisjaon määrä, joka komission ehdotuksen mukaan kasvaisi verrattuna nyt voimassa oleviin ilmaisjakosääntöihin.

Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota ympäristövaliokunnan esittämään huoleen eräiden jäsenmaiden pyrkimyksestä heikentää päästökauppajärjestelmää. Ympäristöministeriö yhtyy valiokunnan käsitykseen, että komission ehdotus on melko tasapainoinen kokonaisuus ottaen huomioon voimakas paine kilpailukykyä vahvistaviin ratkaisuihin. Ympäristöministeriö katsoo, että geopoliittinen tilanne ja polttoaineiden hintojen nousu ovat lisänneet painetta neuvottelujen edetessä. On mahdollista, että päästökauppajärjestelmää heikentäviä ehdotuksia esitetään myös sellaisiin järjestelmän osiin, joita ei käsitellä komission ehdotuksessa.

Ympäristöministeriö yhtyy talousvaliokunnan näkemykseen siitä, että päästökaupan uudistuksessa on turvattava teollisuuden, erityisesti energiaintensiivisen vientiteollisuuden, kansainvälinen kilpailukyky, investointien ennakoitavuus ja tehokas hiilivuotosuoja. Ilmaisjaon tulee säilyä riittävänä siihen saakka, kunnes hiilirajamekanismi (CBAM) antaa tosiasiallisesti vastaavan suojan EU:n markkinoilla, mutta ilmaisjaon jatkaminen ei saa heikentää päästökaupan ohjausvaikutusta eikä asettaa vähäpäästöisiin tuotantomenetelmiin ja puhtaaseen teknologiaan jo investoineita edelläkävijäyrityksiä epäedulliseen asemaan. Sääntelyn tulee palkita aikaiset päästövähennykset ja säilyttää kannustimet uusiin investointeihin. Lisäksi ympäristöministeriö toteaa valtioneuvoston kannan mukaisesti, että sikäli kuin ratkaisua vientiin suuntautuvan tuotannon hiilivuotoriskiin etsitään, tällaisen ratkaisun olisi hyvä olla WTO-yhteensopiva, EU-tasoinen, kustannustehokas sekä päästövähennyksiin kannustava.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntoon viitaten ympäristöministeriö kiinnittää huomiota siihen, että hiilenpoistoyksiköiden hyväksyminen komission ehdottamaan osto-ohjelmaan edellyttää muun muassa yksiköiden sertifioimista hiilenpoistojen sertifiointiasetuksen (Carbon Removals and Carbon Farming

Certification Framework, CRCF) mukaisesti. Asetuksen puitteissa ei ole vielä kehitetty ja hyväksytty menetelmää hiilidioksidin pysyvälle kemialliselle sitomiselle tuotteisiin. Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota, että hyväksyttyjen menetelmien tulisi olla pitkäaikaisesti ja todennetusti pysyviä, täyttää monitorointi-, raportointi- ja todentamisvaatimukset, tuottaa aitoja ilmastohyötyjä ja peruuntumisriskin tulisi olla minimaalinen. Komission ehdotuksen mukaan osto-ohjelmaa arvioitaisiin vuonna 2034 ja siihen voitaisiin silloin sisällyttää muita menetelmiä kuin ehdotukseen nyt sisältyvät BECCS- ja DACCS -menetelmät. Ympäristöministeriö kiinnittää edelleen huomiota siihen, että pysyvien hiilenpoistojen osto-ohjelman tosiasialliseen kannustavuuteen ja ympäristöintegriteettiin vaikuttavat keskeisesti rahoituksen riittävyys sekä myöhemmin annettavat säädökset tai muun EU-lainsäädännön, kuten CRCF-asetuksen, toimeenpano.

Ympäristöministeriö yhtyy valiokuntien näkemykseen siitä, että yli 95-prosenttisesti kestävää biomassaa käyttävien laitosten asemaa koskeva sääntely on korjattava. Suomen tavoitteena on ensisijaisesti palauttaa nämä laitokset yleisen päästökaupan piiriin sekä turvata niille yhdenvertainen pääsy hiilivuotosuojaan ja pysyvien hiilenpoistojen kannustimiin. Voimassa oleva sääntely voi perusteettomasti heikentää erityisesti biogeenisen hiilidioksidin talteenottoa ja varastointia koskevia investointikannustimia, minkä vuoksi asia säilytetään Suomen keskeisenä neuvottelutavoitteena.

Ympäristöministeriö yhtyy liikenne- ja viestintävaliokunnan näkemykseen siitä, että päästökauppajärjestelmää uudistettaessa on huomioitava ilmastotavoitteiden lisäksi Suomen kilpailukyky, saavutettavuus ja liikenteen erityisolosuhteet. Valtioneuvoston kanta mahdollistaa Ahvenanmaan saavutettavuuden ja erityisolosuhteiden huomioon ottamisen neuvotteluissa. Valtioneuvoston kannan lähtökohtana on samalla, että yleisen päästökaupan tulee säilyä EU:n vuoden 2040 ilmastotavoitteen saavuttamisen keskeisenä politiikkatoimena ja ohjata toimijoita kustannustehokkaisiin ja merkittäviin päästövähennyksiin. Liikennesektoreita koskevia joustoja, tukimekanismeja ja erityisolosuhteiden huomioon ottamista tulee tämän vuoksi arvioida myös osana päästökaupan kokonaisuutta.

Valtioneuvosto ei kannata lentoliikenteen päästökaupan maantieteellisen soveltamisalan laajentamista, vaan pitää ensisijaisena lentoliikenteen päästöjen vähentämistä maailmanlaajuisesti CORSIA-järjestelmän avulla sekä EU:n päästökaupan ja CORSIAn päällekkäisen sääntelyn ja kustannusrasituksen välttämistä.

Ympäristöministeriö yhtyy valiokunnan näkemykseen talvimerenkulun erityisaseman huomioon ottamisen välttämättömyydestä. Suomen ulkomaankauppa, huoltovarmuus ja saavutettavuus edellyttävät ympärivuotisia merikuljetuksia. Valtioneuvoston tavoitteena on, että talvimerenkulkua koskeva helpotus toteutetaan täysimääräisenä ja pysyvänä.

Valtioneuvosto jakaa valiokunnan tavoitteen EU:n päästökaupan ja Kansainvälisen merenkulkujärjestön mahdollisen maailmanlaajuisen toimen aiheuttaman päällekkäisen kustannusrasituksen välttämisestä. Valtioneuvoston kanta mahdollistaa erilaiset yhteensovittamisratkaisut, mutta IMO:ssa käytävien neuvottelujen etenemiseen liittyy kuitenkin huomattavaa epävarmuutta. Tällä hetkellä ei ole varmuutta siitä, että maailmanlaajuisen toimen vaikuttavuus vastaisi EU:n ohjauskeinojen tasoa. Meriliikennettä ei tule automaattisesti poistaa EU:n päästökaupasta mahdollisen maailmanlaajuisen toimen voimaantulon perusteella. Päästökauppajärjestelmän soveltamisalan laajuutta tulee tarkastella järjestelmän kattavuuden ja ohjausvaikutuksen säilyttämisen näkökulmista.

Meriliikenteen tukivarauksen määrässä on otettava huomioon kestävien polttoaineiden kustannusero, puhtaan siirtymän investointitarpeet, Suomen merikuljetusriippuvuus, huutokauppatuloihin kohdistuvat

vaikutukset sekä päästökaupan kokonaiskunnianhimo. Ympäristöministeriö katsoo, että valtioneuvoston kanta mahdollistaa varauksen riittävyyden arvioimisen neuvottelujen edetessä.

Kunnioittavasti,

Karoliina Anttonen
Lainsäädäntöneuvos